

Naar een diverse, toegankelijke en vernieuwende openbare omroep

---

**Advies op eigen initiatief aan Minister Benjamin Dalle,
Vlaams Minister van Brussel, Jeugd en Media**

Datum van publicatie: 14 mei 2020

Contactpersoon: Johan Vermeiren | johan@noozo.be

Samenvatting

Toegankelijke media met aandacht voor handicap zijn belangrijk voor personen met een beperking. Daarom brengen we dit advies uit over de nieuwe beheersovereenkomst van de VRT. Vanuit onze ervaringsdeskundigheid hebben we volgende aanbevelingen:

- Blijf werken aan een **toegankelijk aanbod**. Streef op lange termijn naar meer toegankelijkheidsopties zoals audiodescriptie, clean audio, Vlaamse Gebarentaal,... Blijf daarbij ook waken over de kwaliteit van het toegankelijkheidsaanbod. We verwachten dat de overheid voldoende middelen investeert om media toegankelijk te maken.
- Investeer in een **sterk diversiteitsbeleid**. Behoud de aandacht voor onderzoek en monitoring van schermzichtbaarheid, de toegankelijkheid van het aanbod en personeelsbeleid. Formuleer hiertoe een aantal streefdoelen.
- Werk aan een strategie om personen met een handicap op een genuanceerde manier in beeld te brengen. Zorg ervoor dat er meer **personen met een handicap op het scherm** te zien zijn. Dit gebeurt met aandacht voor hun verschillende rollen in de samenleving.
- Achter de schermen **werken** personen met een handicap mee. Bied ook ruimte aan personen met een handicap om media te maken.
- Waak over **taal**. Een correct woordgebruik is belangrijk om de verhalen van personen met een handicap in beeld te brengen. Het is ook nodig om klare taal te gebruiken. Zo kan iedereen de uitzendingen begrijpen.
- **Niets over ons zonder ons**. Ga in gesprek met verenigingen van/voor personen met een handicap over het diversiteitsbeleid. Laat personen met een handicap ook zelf aan het woord wanneer het gaat over thema's die hun leven beïnvloeden.
- **Crisiscommunicatie** moet voor iedereen toegankelijk zijn.
- Zorg voor een **integraal toegankelijke omgeving**, ook bij externe evenementen.

Inhoud

Samenvatting.....	2
Inhoud	3
Inleiding	4
Media in het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap	5
Europese richtlijnen over media en toegankelijkheid	7
De omroep van alle Vlamingen: een toegankelijk aanbod.....	8
Audiodescriptie	9
Ondertiteling	10
Gesproken ondertitels.....	11
Clean Audio.....	12
Vlaamse Gebarentaal.....	13
Tekstkaders en tekstinformatie	14
Toegankelijkheid van digitale platformen	14
Een vindbaar VRT-aanbod	15
Innovatie	15
Het belang van taal.....	16
Correct woordgebruik	16
Klare taal	16
Personen met een handicap in beeld	18
Het beeld van personen met een handicap	18
Schermzichtbaarheid	19
Personen met een handicap als mediamakers	20
Tewerkstelling	21
Diversiteitsbeleid	22
Niets over ons zonder ons.....	23
Crisiscommunicatie voor iedereen	24
Een toegankelijke omgeving, ook bij externe evenementen.....	24

Inleiding

NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap geeft adviezen aan de Vlaamse regering over onderwerpen die belangrijk zijn in het leven van personen met een handicap. NOOZO staat voor **“niets over ons, zonder ons”**. Dit is de slogan die personen met een handicap gebruiken om inspraak te eisen. Via NOOZO kunnen personen met een handicap hun ervaringen inbrengen. Ze werken actief mee aan adviezen om het beleid te verbeteren.

NOOZO is nieuw. In oktober 2018 startte het pilootproject voor een adviesraad handicap. Meer dan 25 handicapverenigingen zijn aangesloten bij NOOZO. We zetten in op goed uitgewerkte adviezen die onderbouwd zijn door **ervaringsdeskundigheid en kennis**. We gaan voor duurzame en praktisch haalbare oplossingen. We vertrekken vanuit diversiteit en toetsen onze adviezen aan het VN-Verdrag inzake Rechten van Personen met een Handicap.

In het voorjaar van 2020 werkt de Vlaamse regering een nieuwe beheersovereenkomst uit met de VRT. Hierin wordt de opdracht van de openbare omroep vastgelegd voor de volgende jaren. De regering en de VRT bepalen samen hoe ze te werk zullen gaan. In de visietekst ter voorbereiding van de beheersovereenkomst staat dat de VRT “de omroep van alle Vlamingen wil zijn”.ⁱ Voor personen met een handicap betekent dit dat er extra ingrepen nodig zijn om het aanbod toegankelijk te maken. Een omroep van alle Vlamingen betekent ook aandacht hebben voor de verschillen tussen personen in de samenleving (diversiteit).

Ook de openbare omroep kan de slogan ‘niets over ons, zonder ons’ in praktijk brengen. Een **sterk diversiteitsbeleid** geeft de mogelijkheid om in dialoog te gaan met personen met een handicap. Zij zijn het best geplaatst om problemen aan te kaarten of na te denken over oplossingen.

In deze tekst gaan we in op 4 grote thema’s: **toegankelijkheid, personen met een handicap op het scherm, ervaringsdeskundigheid en personeelsbeleid**. Wij vinden deze 4 onderwerpen even belangrijk om een sterk diversiteitsbeleid uit te bouwen met aandacht voor personen met een handicap. Toch neemt het luik toegankelijkheid in dit advies meer ruimte in. Dit komt doordat bepaalde aspecten ervan meer uitleg vragen. De grote diversiteit in de groep van personen met een handicap vraagt vaak verschillende soorten aanpassingen. We lichten dit graag toe.

De aanbevelingen in deze adviestekst geven de richting aan voor de uitwerking van de beheersovereenkomst. Enkele aanbevelingen vragen nog een vertaling naar een concrete uitwerking. Een aantal andere aanbevelingen zijn meer gedetailleerd en direct uitvoerbaar.

Media in het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap

---

We gebruiken de ruime definitie van personen met een handicap. Dit zijn “personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving”. Dit is ook de definitie uit het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH).

Een handicap is niet enkel het gevolg van (een) beperking(en) eigen aan de persoon zelf, maar ontstaat in wisselwerking met de drempels die de maatschappij opwerpt. Deze drempels brengen volledige deelname aan de samenleving in het gedrang. Het VRPH omarmt het sociaal-cultureel model van handicap en verwerpt een louter medische benadering.

Een aantal artikels in het VN-Verdrag gaan over media:

- Artikel 2 communicatie en artikel 9 toegankelijkheid
- Artikel 8 Bevordering van bewustwording
- Artikel 21 Vrijheid van mening, meningsuiting en toegang tot informatie
- Artikel 30 deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport

Artikel 2 definieert algemeen en breed de term communicatie. Het gaat onder meer om talen, geschreven teksten, multimedia, audioteksten, ... Ook informatie en communicatietechnologieën vallen onder deze definitie. Toegankelijkheid van communicatie komt aan bod in **artikel 9 VRPH**. Hier wordt bepaald dat Staten voldoende maatregelen moeten nemen om de toegang tot communicatie, informatie en communicatietechnologieën te verzekeren.

Artikel 8 handelt over het belang van bewustzijn rond de capaciteiten van personen met een handicap en hun waardigheid. Dit betekent ook dat er gewerkt moet worden aan een positieve beeldvorming van personen met een handicap. Er volgt een duidelijke verwijzing naar taken voor de

media. Zij hebben de opdracht om personen met een handicap in beeld te brengen met respect voor hun zelfstandigheid en aandacht voor hun keuzevrijheid. Verder is het aan de media om ook de deelname van personen met een handicap aan de samenleving te belichten.

“De Staten die Partij zijn verplichten zich onmiddellijke doeltreffende en passende maatregelen te nemen teneinde (...) de bewustwording te bevorderen ten aanzien van personen met een handicap, en de eerbiediging van de rechten en waardigheid van personen met een handicap te stimuleren.”

Staten nemen maatregelen om “het aanmoedigen van alle onderdelen van de media, personen met een handicap te portretteren op een wijze die verenigbaar is met het doel van dit Verdrag”.

Artikel 21 stelt dat personen met een handicap dezelfde toegang als anderen tot media moeten krijgen. Enkel zo kunnen ze zich op een gelijke manier informeren of hun mening laten horen. In het Verdrag staat dat informatie in toegankelijke vormen en technologieën moet aangeboden worden. Het is aan de overheid om ervoor te zorgen dat de media hun dienstverlening toegankelijk maken.

“De Staten die Partij zijn nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat personen met een handicap het recht op vrijheid van mening en meningsuiting kunnen uitoefenen, met inbegrip van de vrijheid om op voet van gelijkheid met anderen informatie en denkbeelden te vergaren, te ontvangen en te verstrekken middels elk communicatiemiddel van hun keuze.”

Artikel 30 bepaalt dat personen met een handicap cultuur moeten kunnen beleven. Daarom is het nodig om te werken aan een toegankelijk aanbod van televisieprogramma's en films.

“De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap om op voet van gelijkheid met anderen deel te nemen aan het culturele leven en nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat personen met een handicap (...) toegang hebben tot televisieprogramma's, films, theater en andere culturele activiteiten in toegankelijke vorm.”

Europese richtlijnen over media en toegankelijkheid

De Europese Unie stelde verschillende richtlijnen op over toegankelijkheid van media en digitale toegankelijkheid. Enkele van deze richtlijnen zijn:

- Richtlijn audiovisuele mediadiensten (AVMD 2018)
- Toegankelijkheidsrichtlijn (EAA)
- Richtlijnen voor de Toegankelijkheid van Webcontent (WCAG 2.1)

De richtlijn **audiovisuele mediadiensten (AVMD 2018)** bepaalt dat aanbieders van media "hun diensten voortdurend en in toenemende mate toegankelijker maken".ⁱⁱ Daarbij moet de overheid hen aanmoedigen om actieplannen rond toegankelijkheid te ontwikkelen. Audiovisuele mediadiensten moeten informatie over noodsituaties (zoals tijdens de recente coronacrisis) ook toegankelijk maken voor personen met een handicap.

De **Toegankelijkheidsrichtlijn (EAA)** legt een minimum standaard vast voor een aantal producten en diensten. Het gaat onder andere over de toegankelijkheid van tablets of toestellen voor audiovisuele mediadiensten, zoals televisietoestellen of de decoders van de distributeurs (beter bekend als de 'digibox' van Telenet of Proximus). Ook videoplatformen (zoals Netflix) vallen hieronder. De toegankelijkheidsrichtlijn moet naar nationale wetgeving omgezet worden tegen 2022.

De Richtlijnen voor de **Toegankelijkheid van Webcontent (WCAG 2.1)** leggen een aantal criteria vast voor de toegang tot websites voor personen met een handicap. In de richtlijn worden 3 niveaus onderscheiden: A, AA en AAA. Aan elk niveau zijn een aantal voorwaarden rond toegankelijkheid gekoppeld. Dit zijn enkele voorbeelden:

- Er is een voldoende hoog contrast tussen tekst en achtergrond
- Filmfragmenten zijn voorzien van ondertiteling
- Gebruikers kunnen de site makkelijk vergroten (zonder functies of inhoud te verliezen)

Alle overheidswebsites moeten deze richtlijnen volgen en minstens niveau AA behalen. De websites van de openbare omroep vallen hier strikt genomen niet onder, maar de lidstaten kunnen wel eenzelfde toegankelijkheidsniveau opleggen.

De omroep van alle Vlamingen: een toegankelijk aanbod

De voorbije jaren werkte de openbare omroep aan de toegankelijkheid van een deel van haar aanbod:

- Alle fictiereeksen op zondagavond zijn voorzien van audiodescriptie
- Bijna alle programma's hebben de mogelijkheid tot teletekstondertiteling
- Enkele programma's krijgen ook een vertaling in Vlaamse Gebarentaal (VGT)
- Digitale platformen werden in grote mate toegankelijk gemaakt

Toch blijft een deel van de personen met een handicap uitgesloten van sommige uitzendingen en enkele digitale toepassingen van de openbare omroep. We weten dat investeren in toegankelijkheid geld kost. We willen hierbij de vergelijking maken met de algemene toegankelijkheid van anderstalige uitzendingen. Er wordt nooit in vraag gesteld of uitzendingen in een vreemde taal worden ondertiteld. Dit is een kost die erbij hoort om een anderstalig programma te kunnen uitzenden. Ook ondertiteling van Nederlandstalige fragmenten en audiodescriptie verdienen eenzelfde houding. Toegankelijkheid is een voorwaarde om van het aanbod van de openbare omroep te kunnen genieten. Daarom moet het ook losstaan van eventuele besparingen. Zolang het wordt gezien als een extra kost, hinkelt toegankelijkheid achterop. Europese richtlijnen, zoals de AVMD2018, verplichten de overheid om ervoor te zorgen dat mediadiensten in toenemende mate toegankelijk worden gemaakt. Daartoe moeten ook de nodige budgetten worden voorzien.

Toegankelijkheidsopties bieden vaak voordelen voor alle gebruikers. Voor personen met een auditieve of visuele beperking is het belangrijk dat tekstinformatie op beeld duidelijk leesbaar is. Tegelijkertijd is goed leesbare informatie een comfortverbetering voor iedereen.

Sommige aanpassingen kan je als een aparte optie oproepen. Dat is een goede werkwijze voor de toegankelijkheidsopties die andere gebruikers niet nodig hebben. We pleiten ervoor om deze extra opties op een gebruiksvriendelijke manier te kunnen oproepen. Een goed voorbeeld daarvan zijn de extra ondertitels die je heel eenvoudig via teletekst kan oproepen. Zo zijn er geen extra (vaak dure) hulpmiddelen nodig om van een toegankelijk aanbod te kunnen genieten.

Aanbevelingen:

- Voorzie voldoende middelen om de toegankelijkheid van het aanbod te blijven verbeteren. Blijf werken aan gebruiksvriendelijke oplossingen.
- Werk een groeipad uit om de toegankelijkheid van het aanbod op de openbare omroep verder uit te breiden. In dit groeipad moet een timing worden gekoppeld aan de uitbreiding van de verschillende toegankelijkheidsopties.

We belichten hier enkele toegankelijkheidsopties en geven telkens aan wat de noden zijn voor personen met een handicap.

Audiodescriptie

Bij programma's met audiodescriptie beschrijft een commentaarstem handelingen, een plaats, lichaamskenmerken en gezichtsuitdrukkingen van een personage. Deze commentaarstem hoor je tussen de dialogen door. Dit laat blinde en slechtziende personen toe om ook alle details van een programma te beleven. De VRT leverde de afgelopen jaren inspanningen om alle zondagavondfictie via audiodescriptie toegankelijk te maken.

Gebruikers waarderen de hoge kwaliteit van de audiodescriptie bij programma's van de VRT. Dat smaakt natuurlijk naar meer. Daarom pleiten we voor een uitbreiding van het aanbod, met aandacht voor het toegankelijk maken van andere genres. Er is vraag om ook populaire programma's zoals de dagelijkse soap 'Thuis' van audiodescriptie te voorzien. We beseffen dat het erg veel werk vraagt om audiodescriptie toe te passen op een dagelijks programma. Daarom willen we mee nadenken over manieren om dit mogelijk te maken. Dit kan bijvoorbeeld door de kwaliteit van de audiodescriptie te laten afhangen van de verschillende soorten programma's. Daarbij is het nodig om het gesprek aan te gaan met gebruikers over kwaliteitscriteria voor de verschillende variaties.

Programma's met audiodescriptie kan je bekijken via VRT NU, op het derde kanaal (Eén+) of door dit in te stellen als taalkeuze via de decoder van de distributeurs (ook gekend als de 'digibox'). Veel gebruikers kiezen ervoor om programma's op het derde kanaal te volgen. Tv-kijken via het internet of de taalinstellingen wijzigen van het toestel is niet voor alle gebruikers weggelegd. Wij pleiten ervoor om het aanbod audiodescriptie gebruiksvriendelijk te houden (bijvoorbeeld via het derde kanaal). De digitale opties kunnen dan als aanvulling dienen voor de personen die vlot met deze toepassingen overweg kunnen. Onderzoek of het mogelijk is om deze scripts beschikbaar te maken voor personen met een auditief visuele handicap.

Aanbevelingen:

- De kwaliteit van audiodescriptie bij zondagavondfictie is hoog en wordt erg gewaardeerd. Blijf waken over deze hoge kwaliteit.
- Zorg voor een uitbreiding van het aanbod audiodescriptie. Focus daarbij op een aanbod voor verschillende genres, zoals fictie, human interest en documentaires.
- Onderzoek de mogelijkheid om af te wisselen met de kwaliteit van audiodescriptie om zo het aanbod te kunnen uitbreiden. Ga hierover in gesprek met gebruikers en leg samen kwaliteitsvoorwaarden vast voor de verschillende varianten.
- Behoud de mogelijkheid om op een gebruiksvriendelijke manier programma's met audiodescriptie te bekijken, bijvoorbeeld via het derde kanaal.

Ondertiteling

Alle nieuwsprogramma's en bijna alle overige programma's zijn te volgen via teletekstondertiteling. De vorige beheersovereenkomst legde vast dat 95% van de programma's (waarvan 100% van de nieuwsprogramma's) te volgen moet zijn via teletekstondertiteling. Deze doelstelling werd ruimschoots behaald. Gebruikers zijn tevreden over deze dienst en waarderen de hoge kwaliteit van de ondertitels. De ondertitels zijn goed leesbaar door het grote lettertype en het goede contrast tussen tekst en achtergrond.

Gebruikers ervaren wel problemen bij de ondertiteling van live-programma's. Daar loopt de ondertiteling niet altijd gelijk met de presentatie of dialoog tijdens het programma. Dit maakt het moeilijker om deze programma's op een goede manier te volgen.

Verder zijn er nog enkele randproblemen bij het gebruik van ondertiteling. In veel programma's worden tekstkaders gebruikt om info weer te geven. Tijdens het journaal weet de kijker wie aan het woord komt omdat haar naam op beeld verschijnt. Maar voor de gebruikers van teletekstondertiteling verdwijnt deze visuele informatie achter de zwarte balk van de ondertiteling. Ook wanneer kijkers een programma opnemen via de digibox blijft de ondertiteling niet beschikbaar (een probleem dat ook bij de distributeurs, zoals Proximus, ligt). Blijf daarom ook werken aan de best mogelijke manier om algemene ondertiteling aan te bieden. Zorg ervoor dat gebruikers geen andere info moeten missen wanneer ze kiezen voor ondertitels.

Anderstalige uitzendingen krijgen een vertaling via ondertitels zodat iedereen deze programma's kan volgen. De voorbije jaren zocht de VRT naar een manier om de letters zo toegankelijk mogelijk te maken. Dit gebeurde door het lettertype aan te passen. Voor veel kijkers betekende dit een verbetering, maar sommige gebruikers blijven problemen ervaren met de toegankelijkheid van deze ondertiteling. Het contrast met de achtergrond is voor hen bijvoorbeeld niet voldoende, of de letters zijn te klein om goed te kunnen volgen. De vraag om het contrast te kunnen verhogen (bijvoorbeeld via een apart oproepbare zwarte balk) leeft bij veel gebruikers. Ook de leessnelheid van sommige personen vraagt om een oplossing op maat. Niet iedereen kan even snel lezen waardoor het tempo van de huidige ondertitels te hoog ligt. Wij vragen om in samenspraak met de doelgroep te blijven zoeken naar oplossingen voor deze moeilijkheden. Het is heel belangrijk om hier de gebruikers aan het woord te laten. Enkel zij kunnen uitleggen welke problemen ze ervaren en welke oplossingen al dan niet werken.

Onderzoek of een transcript van de ondertitels ook beschikbaar gemaakt kan worden via de website. Dit zou personen met een auditief visuele handicap in staat stellen om programma's van de VRT te volgen.

Aanbevelingen:

- Blijf voor alle nieuwsprogramma's ondertitels aanbieden op een gebruiksvriendelijke manier. Werk eraan om alle overige programma's ook toegankelijk te maken via ondertiteling.
- Voorzie ondertitels voor alle video's in het online aanbod (ook op sociale media).
- Waak over de toegankelijkheid van algemene ondertitels bij vertalingen. Ga in gesprek met gebruikers over de toegankelijkheid van deze ondertitels.

Gesproken ondertitels

Bij gesproken ondertitels leest een computerstem de beschikbare ondertitels voor. Dit is vooral belangrijk bij anderstalige programma's. Zo kunnen blinde of slechtziende personen en personen met dyslexie anderstalige uitzendingen of nieuwsfragmenten volgen. Ook personen met een verstandelijke beperking zouden hierdoor meer mogelijkheden krijgen om programma's te bekijken. Voor gebruik van deze dienst heb je een afzonderlijk toestel nodig.

De vorige beheersovereenkomst gaf als opdracht om alle niet-Nederlandstalige programma's of fragmenten te voorzien van gesproken

ondertitels. Deze doelstelling werd net niet gehaald door technische problemen. De toestellen kunnen de nodige data niet lezen wanneer de ondertitels op het beeld zijn ingebrand. De VRT liet al weten aan dit probleem te werken.

Gebruikers geven aan dat dit hulpmiddel een aantal beperkingen heeft. Zo wordt alles met één stem voorgelezen. Dit maakt het soms moeilijk om de uitzending goed te volgen (zeker wanneer dialoog een groot deel van de uitzending vormt). Bepaalde woorden krijgen een vreemde uitspraak. Ook wanneer het beeld snel wisselt of er vlug wordt gesproken, dan slaat de voorleesstem delen van de dialoog over.

Jammer genoeg is de dienst niet altijd even bekend. Ook de hoge kostprijs van het toestel vormt een drempel. Het Vlaams Agentschap Personen met een Handicap (VAPH) biedt enkel een terugbetaling van dit hulpmiddel aan blinde en slechtziende kijkers. Personen met een leeshandicap vallen hier dus uit de boot. We vragen om te onderzoeken of hiervoor een alternatief en gebruiksvriendelijk aanbod mogelijk is.

Aanbevelingen:

- Voor al het tv-aanbod moet er gesproken ondertiteling zijn. Blijf ernaar streven om de technische problemen weg te werken.
- Blijf onderzoeken welke andere technische mogelijkheden er zijn om deze dienst te verbeteren en op een gebruiksvriendelijke manier aan te bieden.

Clean Audio

Clean audio geeft gebruikers de mogelijkheid om achtergrondgeluiden en muziek te beperken. Veel mediamakers gebruiken deze geluiden om sfeer toe te voegen aan een programma. Maar deze achtergrondgeluiden verhinderen ook veel kijkers of luisteraars om een programma goed te kunnen volgen. Daar kan clean audio een oplossing voor bieden.

Clean audio is belangrijk voor slechthorende personen die via gesproken taal communiceren. Deze groep groeit door de vergrijzing. Het geeft gebruikers de mogelijkheid om achtergrondgeluiden en muziek te beperken. Zo kunnen slechthorende personen de gesprekken in uitzendingen beter verstaan. Ook personen met autisme geven aan dat ze een programma makkelijker kunnen volgen wanneer er geen storende achtergrondgeluiden zijn. Blinde en slechtziende personen zijn sterk aangewezen op de info die ze horen. Te veel achtergrondgeluiden maken het voor hen ook moeilijk om een programma te beluisteren. De nieuwe

beheersovereenkomst moet ervoor zorgen dat er voor deze groepen een toegankelijk aanbod komt.

Een probleem voor de uitzending van clean audio is dat de set-top box van de distributeurs (Telenet, Proximus,...) de ontvangst ervan bemoeilijkt. Wij vragen om te onderzoeken hoe deze optie na verloop van tijd toch aangeboden kan worden. Wij verwachten dat ook de distributeurs stappen zullen zetten om hun toegankelijkheid te verbeteren. Met de omzetting van de Europese toegankelijkheidsrichtlijn zal dit onderwerp zeker op tafel moeten komen.

In afwachting van de uitrol van Clean audio kan de VRT enkele andere ingrepen doen om het aanbod voor slechthorenden toegankelijker te maken. Een voorbeeld daarvan is een betere afstelling van muziek en spraak op elkaar. Ook traag en duidelijk praten tijdens een presentatie verbetert de verstaanbaarheid van programma's. Voor slechthorende personen is de presentatie van de journaalankers klinkklaar. Dit is een goed voorbeeld van hoe kleine ingrepen een groot verschil kunnen maken op vlak van verstaanbaarheid.

Aanbevelingen:

- Maak een plan om het gebruik van clean audio in te voeren bij radio en tv-opnames. Ga hierover in gesprek met de distributeurs.
- Werk ondertussen aan alternatieven om het aanbod voor slechthorenden te verbeteren.

Vlaamse Gebarentaal (VGT)

Sinds 2012 komen tolken Vlaamse Gebarentaal de huiskamer binnen wanneer je afstemt op het journaal met VGT. Op de VRT werken ook enkele dove tolken. We moedigen dit aan. Zij hebben een goed begrip van de dovencultuur en de Vlaamse Gebarentaal omdat het hun moedertaal is. We waarderen in het bijzonder de grote inspanningen die Ketnet levert om verschillende programma's en live-uitzendingen toegankelijk te maken met VGT.

Aanbevelingen:

- Zorg ervoor dat meer programma's toegankelijk worden gemaakt via Vlaamse Gebarentaal.
- Blijf hiervoor ook dove tolken inzetten en blijf de kwaliteit van de taal bewaken.

Tekstkaders en tekstinformatie

Televisie is een visueel medium, maar zorg ervoor dat ook slechtziende en blinde kijkers alle informatie meekrijgen. Tijdens het journaal krijgt de kijker een grafiek voorgeschoteld. Tijdens het weerbericht kom je aan de hand van kaarten en schema's te weten of je je paraplu zal moeten bovenhalen. Voor slechtziende personen kan dit moeilijkheden opleveren, vooral wanneer de letters te klein zijn of het contrast tussen tekst en achtergrond onvoldoende is. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het weeroverzicht. Voor blinde personen is het moeilijk om een quiz te volgen of publieksvraag te beantwoorden wanneer deze enkel in beeld verschijnt. Ook de oproep 'bel ons op het nummer onderaan in beeld' maakt deelname onmogelijk.

Er zijn ook voorbeelden van goede praktijken: de dagelijkse rapportering op het journaal van de evolutie van COVID-patiënten gebeurde met grote en contrastrijke cijfers. Ook goede beschrijvingen door de presentator kunnen een oplossing bieden.

Aanbevelingen:

- Besteed aandacht aan toegankelijkheid bij de lay-out van tv-programma's en zorg dat visuele informatie goed leesbaar is.
- Bij de vernieuwing van de lay-out van programma's kan een testpubliek met personen met een handicap feedback geven over toegankelijkheid.
- Sensibiliseer presentatoren om alle informatie die in beeld verschijnt ook mondeling te benoemen.

Toegankelijkheid van digitale platformen

De openbare omroep doet erg zijn best om haar websites en apps toegankelijk te maken. De VRT werkt al jaren samen met Anysurfer, een organisatie die werkt rond webtoegankelijkheid. Ze proberen om ook digitale, interactieve toepassingen voor iedereen bruikbaar te maken. We waarderen deze aanpak en willen deze inspanningen graag behouden. We stellen daarom voor om de nieuwe Europese toegankelijkheidsrichtlijnen (WCAG 2.1) te laten vastleggen in de beheersovereenkomst. Deze richtlijnen zijn verplicht te volgen voor alle overheidswebsites. Strikt gezien vallen de websites van de VRT onder de audiovisuele mediarijchtlijn (AVMD2018). Een organisatie met zo'n sterke publiekswerking zou toch een hoge standaard moeten halen op vlak van webtoegankelijkheid.

De richtlijnen van de WCAG 2.1 zijn ingedeeld volgens verschillende niveaus. Overheidswebsites zijn verplicht om minstens niveau AA te behalen. De hoogste standaard op vlak van toegankelijkheid situeert zich op niveau AAA. Wij stellen voor om de websites van de VRT minstens niveau AA te laten behalen, net zoals de overheidswebsites. Verder moedigen we de openbare omroep aan om ook elementen van het niveau AAA in te bouwen. Een mooi voorbeeld zou zijn om ook filmpjes in Vlaamse Gebarentaal aan te bieden op de website. Bekijk verder wat mogelijk is om extra toegankelijkheidsopties aan te bieden op de website en ga hierover in overleg met gebruikers.

Aanbevelingen:

- Neem de Europese toegankelijkheidsrichtlijnen (WCAG2.1 AA) als standaard voor websites en apps. Bekijk waar het mogelijk is om nog extra toegankelijkheidsopties (zoals filmpjes met Vlaamse Gebarentaal) toe te voegen.
- Behoud ook de aandacht voor toegankelijkheid bij interactieve toepassingen.
- Toegankelijkheid zou een voorwaarde moeten zijn voor de toekenning van opdrachten aan externe ontwikkelaars/partners.

Een vindbaar VRT-aanbod

De VRT geeft in haar visietekst voor de volgende beheersovereenkomst aan dat het aanbod makkelijk te vinden moet zijn, ook in een internationale context. Ook voor personen met een handicap is dit een belangrijk punt. Een duidelijk en toegankelijk overzicht van het aanbod (met een goede zoekfunctie) helpt gebruikers om beter te kunnen selecteren. Dit is cruciaal wanneer het om nieuwsaanbod gaat.

- Zorg voor een goed vindbaar aanbod. Zo kunnen gebruikers makkelijk een onderscheid maken tussen essentiële en niet-essentiële informatie
- Blijf werken aan integrale toegankelijkheid op alle platformen met programma's van de openbare omroep. Dit is ook belangrijk bij de eventuele opzet van een streamingplatform met programma's van verschillende Vlaamse zenders (de 'Vlaamse Netflix').

Innovatie

De openbare omroep investeert in nieuwe uitvindingen die ook de toegankelijkheid ten goede komen. We moedigen die aandacht voor innovatie aan. Uit de samenwerking tussen de VRT en Jooki (een muziekspeler voor kinderen) kwam een mooi resultaat. Zo kunnen blinde en slechtziende kinderen via Jooki makkelijk naar gesproken en gezongen

inhoud luisteren. Evengoed leeft de vraag om bijvoorbeeld een app te maken om het platform VRT NU te laten aansluiten op het erg toegankelijke en gebruiksvriendelijke 'Apple TV'.

Medewerkers van VRT zijn het best geplaatst om nieuwe ontwikkelingen op vlak van toegankelijkheid op te volgen. We blijven het daarbij nodig vinden dat nieuwe projecten worden afgetoetst bij de gebruikers. Dit gebeurt nu ook al op het halfjaarlijkse toegankelijkheidsoverleg.

- Blijf investeren in innovatie voor toegankelijkheidsopties.
- Ga in overleg met gebruikers over nieuwe mogelijkheden. Toets af wat bruikbaar is en wat niet.

Het belang van taal

Correct woordgebruik

Wij vinden correct woordgebruik belangrijk. Een juiste beschrijving werkt emanciperend. Het duidt aan dat personen met een handicap gelijke rechten hebben. Foute benamingen hebben een omgekeerd effect. Ze beledigen of stigmatiseren. Deze foute benamingen drukken een bepaalde stempel op het leven van personen met een handicap. Dat willen we niet.

Wij kiezen voor de term 'persoon met een handicap' of 'persoon met een beperking'. We vinden het nodig om journalisten en programmamakers te informeren over correct woordgebruik. Dit gebeurt al vandaag en toch blijven bepaalde benamingen terugkeren. Vanuit verenigingen van personen met een handicap kaarten we dit regelmatig aan. We signaleren ook vaak aan de VRT wanneer we een fout woord hoorden tijdens een programma. Nochtans verandert er weinig op dit vlak.

We willen niet dat het enkel bij sensibiliseren blijft. Daarom vragen we om duidelijke richtlijnen op te stellen voor mediamakers, gekoppeld aan een handhavingsbeleid. Dat betekent dat er een duidelijke controle is op correct woordgebruik wanneer het gaat over personen met een handicap.

Klare taal

De publieke omroep lanceerde het project 'Heerlijk Helder' en zette zo mee zijn schouders onder het gebruik van klare taal. Er werd de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in klare taal voor jongeren (met het project KLAAR en de 'explainers' waarin moeilijke begrippen worden verduidelijkt). Ook voor personen met een handicap is klare taal belangrijk. Blijf daarom inzetten op heldere communicatie. Vorming en

sensibilisering van programmamakers en journalisten is daarbij cruciaal. Op dat vlak vinden we de samenwerking met Wablieft (het centrum voor duidelijke taal) een goede zaak.

De VRT zet in op mediawijsheid van jongeren. Ook voor volwassenen kan het een uitdaging zijn om op een kritische manier om te gaan met media. Bekijk of een uitbreiding van de projecten rond mediawijsheid ook mogelijk is voor personen met een verstandelijke beperking.

Om alle info toegankelijk te maken voor iedereen is het nodig om visuele ondersteuning aan te bieden. Dit is een specifieke communicatietip voor de groep van personen met autisme, maar heeft uiteraard ook voordelen voor andere groepen. Visuele info is ter ondersteuning (en niet vervangend) van de gesproken toelichting. Het helpt mensen om essentiële informatie beter te kunnen verwerken.

Hou bij geschreven teksten rekening met de verschillende leesniveaus van personen. Tijdens de coronacrisis zagen we op de website VRT NWS informatie verschijnen in eenvoudige taal. Dit was het resultaat van een samenwerking met expertisecentrum Wablieft. Eenvoudige taal is belangrijk voor personen met een verstandelijke beperking, maar ook personen met Nederlands als tweede taal doen er hun voordeel mee. Ook voor sommige personen met autisme kan dit nieuws verhelderend werken. De luisterknop maakt de geschreven tekst toegankelijk voor personen met leesmoeilijkheden. We vragen om ook algemene nieuwsberichten op VRT NWS op deze manier toegankelijk te maken.

Aanbevelingen:

- Zorg ervoor dat correct woordgebruik de norm wordt wanneer het gaat over personen met een handicap. Sensibilisering van mediamakers wordt aangevuld met handhaving.
- Behoud de aandacht voor klare taal.
- Maak actualiteitsinformatie op VRT NWS toegankelijk via eenvoudige taal.

Personen met een handicap in beeld

Werken aan inclusie (waarbij personen met een handicap zonder drempels kunnen deelnemen aan de samenleving) gebeurt onder andere via beeldvorming. De voorstelling van personen met een handicap in de media beïnvloedt onze kijk op handicap. Daarom is het niet enkel belangrijk om het aantal mensen met een handicap op het scherm te tellen. Hoe ze in beeld komen, is minstens even belangrijk.

Het beeld van personen met een handicap

Wij vragen om personen met een handicap op een genuanceerde manier in beeld te brengen, met aandacht voor diversiteit en voor hun verschillende rollen in de samenleving.

Wij vinden het belangrijk dat personen met een handicap in beeld worden gebracht vanuit een **mensenrechtenperspectief**. Daarbij is er aandacht voor de sociale en culturele aspecten die het leven met een handicap beïnvloeden. Personen met een handicap ervaren moeilijkheden om deel te nemen aan de samenleving omwille van een aantal drempels. De wisselwerking tussen de beperking(en) van personen en de omgeving staat gelijke kansen in de weg. Dit wordt aangevuld met een culturele kijk op handicap. Hierin staat de beleving van personen centraal. Elke persoon ervaart de handicap op een eigen manier en is zich bewust van de handicap en drempels. Dit zorgt ervoor dat ze hun ervaringsdeskundigheid op verschillende manieren kunnen inzetten: om inspraak te eisen, om problemen aan te kaarten, ... Door een handicap kan je aansluiting vinden binnen de handicapgemeenschap en beleef je dit als deel van je identiteit. Er kan zelfs sprake zijn van een handicapcultuur. Dat is bijvoorbeeld heel duidelijk het geval in de gemeenschap van dove gebarentaligen.

Bij een kijk op handicap vanuit een mensenrechtenperspectief gaat er ook aandacht uit naar de vrijheid en zelfstandigheid van de persoon zelf. Het VN-Verdrag inzake Rechten van Personen met een Handicap gaat uit van de onafhankelijkheid van personen, respect voor hun waardigheid en volledige participatie in de samenleving. Ook respect voor verschillen tussen mensen komt hierbij aan bod. De aanvaarding dat mensen met een handicap deel uitmaken van de diversiteit is een basisprincipe van dit mensenrechtenverdrag. Uit onderzoek blijkt dat in Vlaanderen de medisch-caritatieve kijk overheerst.ⁱⁱⁱ Daarbij ligt de focus op de zorg voor personen met een handicap en niet op hun zelfstandigheid. De voorstelling van personen met een handicap in de media kan invloed hebben op het beeld over deze groep. Cruciaal daarbij is de manier waarop personen met een handicap in beeld komen.

Behandel personen met een handicap als gewone gasten tijdens een optreden in een talkshow of debatprogramma. We merken dat ze soms op een betuttelende manier worden aangesproken. Afgelopen televisieseizoen zagen we dit bijvoorbeeld wanneer de deelnemers van “Down the Road” een uitstapje maakten naar andere praatprogramma’s.

Er zijn een heel aantal communicatietips voor de omgang met personen met een handicap. Bijvoorbeeld, tijdens een interview met een persoon met autisme is het aangewezen om duidelijke vragen te stellen of dubbelzinnigheden achterwege te laten. Verenigingen van personen met een handicap werkten al vaak tips uit over communiceren. Vraag raad aan de verenigingen en ga aan de slag met hun communicatietips. Zorg ervoor dat presentatoren een goede opleiding krijgen over hoe ze personen met een handicap op een waardige manier kunnen laten optreden tijdens een programma.

Schermpjesichtbaarheid

We zien nog te weinig personen met een handicap op tv.

In 2019 lag het aandeel van personen met een handicap in tv-programma’s op 1,5%.^{iv} Dat is een lichte stijging in vergelijking met de jaren daarvoor (waar het aandeel op 1,1% bleef steken). Die stijging is ook te danken aan de inspanningen van het team diversiteit. Toch komt dit aandeel nog steeds niet in de buurt van een evenredige weergave van het aantal personen met een handicap in de samenleving. Afhankelijk van de onderzoeksmethode en de telwijze omvat deze groep 10 tot 20% van de samenleving.^v

Personen met een handicap verdienen **een plaats op het scherm van de openbare omroep**. Hun aanwezigheid moet daarbij een afspiegeling zijn van de realiteit en het aantal personen met een handicap in de samenleving. Daarom stellen we voor om te werken met een streefcijfer, zoals dat ook het geval is voor vrouwen of nieuwe Vlamingen. Een streefcijfer is een aantal of een doel dat een organisatie wil bereiken.

Een streefcijfer drukt een ambitie uit, maar dwingt niet. Het is een goed vertrekpunt om een beleid rond schermzichtbaarheid verder op te bouwen. Het lijkt ons realistisch om te starten met een **streefcijfer van 2%**. Dit is nog steeds geen evenredige weergave van het aantal personen met een handicap, maar lijkt ons wel een haalbare kaart. We willen bewust het cijfer niet te hoog leggen. We weten dat mensen met een handicap vaak hun beperking niet in beeld willen brengen. En niet elke handicap is even zichtbaar. Dit maakt het moeilijk om te tellen hoeveel personen met een handicap op het scherm verschijnen. Daarom houden

we het streefcijfer laag. Het toont dat de omroep een inspanning wil leveren, zonder zich een onhaalbaar doel op te leggen.

Personen met een handicap als mediamakers

Het zou een verrijking zijn om meer personen met een handicap te zien in de rol van mediamaker. Daarbij hoort ook dat zij deze functie op een zichtbare manier kunnen uitoefenen. Dit kan als presentator van een programma, als (vaste) gast in een programma of gewoon als acteur in een reeks.

We vragen om te **experimenteren met media voor en door personen met een handicap**. Dit zijn programma's die vertrekken vanuit de ervaring en invalshoek van personen met een handicap. Zo'n experiment zou zich kunnen uiten in programma's in Vlaamse Gebarentaal, media in eenvoudige taal,...

Mooie voorbeelden hiervan zagen we de afgelopen jaren op Ketnet. Op dit kanaal verscheen het programma "Professor Doof en (S)tom". Dove gebarentaligen maakten dit programma om kinderen in te leiden in de wereld van dove personen en Vlaamse Gebarentaal. Dit soort programma's is waardevol om personen dichterbij de handicapcultuur te brengen.

Aanbevelingen:

We willen de stem van personen met een handicap vaker horen op de openbare omroep. Werk daarom een strategie uit om de schermzichtbaarheid van personen met een handicap te verhogen, met aandacht voor volgende aspecten:

- Personen met een handicap nemen verschillende rollen op in de samenleving. Breng deze diversiteit ook in beeld.
- Werk een beleid uit om personen met een handicap op verschillende manieren zendtijd te geven: als gast in een programma, als deel van het publiek, als personage in een serie, als mediamaker, ...
- Besteed bij vormingen over diversiteit ook aandacht aan personen met een handicap. Dit vergroot het bewustzijn over verschillende handicapthema's bij mediamakers.
- Behoud de aandacht voor diversiteit en toegankelijkheid als parameter in contracten met externe productiehuisen.
- We vragen aandacht voor een kijk op handicap vanuit een mensenrechtenperspectief. Zorg ervoor dat mediamakers er zich

bewust van zijn dat personen met een handicap evengoed mensen zijn met burgerrechten.

- Werk met een streefcijfer van 2% voor de schermzichtbaarheid van personen met een handicap.
- Experimenteer met programma's gemaakt vanuit een handicapcultuur.

Tewerkstelling

Een openbare omroep voor alle Vlamingen betekent ook dat er achter de schermen personen met een handicap meewerken. In de vorige beheersovereenkomst lag het streefcijfer voor tewerkstelling van personen met een handicap op 1,8%. Uit gegevens van de openbare omroep blijkt het moeilijk om het aantal personeelsleden met een arbeidshandicap in kaart te brengen. De reden hiervoor ligt bij de algemene bescherming van persoonsgegevens.

Moeilijkheden met de registratie van personen met een arbeidshandicap zijn voor ons geen reden om het streefcijfer te lossen.

We waarderen dat personen met een handicap op verschillende manieren aan de slag kunnen bij de openbare omroep. Toch vinden we het belangrijk dat zij ook de kans krijgen om als mediamaker op te treden. De hoge werkdruk van een redactie mag geen excuus zijn om de nodige redelijke aanpassingen uit te voeren. Hoge werkdruk mag ook niet gelden als argument om het aandeel personen met een handicap in het algemene personeelsbestand laag te houden. Een divers personeelsbestand maakt alle personeelsleden alerter voor diversiteit. Hierdoor zullen ze er ook makkelijker aan denken om die in beeld te brengen. Diversiteit op en achter de schermen versterken elkaar.

Ervaringsstages bieden een meerwaarde om personen met een handicap in te schakelen achter de schermen van de openbare omroep. Jaarlijks worden binnen het **systeem van de diversiteitsstages** 2 plaatsen gereserveerd voor personen met een handicap. Wij vragen om dit systeem te behouden.

Er zijn voldoende middelen nodig om deze ambities op vlak van personeelsbeleid waar te maken. De VRT beschikt op dit moment over onvoldoende mogelijkheden om de nodige ondersteunende maatregelen te nemen voor werknemers met een arbeidshandicap. Maak de

ondersteuningsinstrumenten voor de private arbeidsmarkt ook beschikbaar voor de VRT.

Aanbevelingen:

- Zorg voor een goede monitoring van het aantal werknemers met een handicap. Vrijwillige registratie kan hier al meer inzicht over bieden.
- Leg het streefcijfer voor tewerkstelling van personen met een handicap op 3 % (net zoals bij de Vlaamse overheid).
- Voorzie de nodige middelen om personen met een arbeidshandicap aan te kunnen werven op de VRT.
- Behoud het systeem van diversiteitsstages.
- Stel ook personen met een handicap aan als mediamakers.

Diversiteitsbeleid

De openbare omroep investeert in diversiteit en heeft aandacht voor minderheidsgroepen en vrouwen. Wij vragen dat deze inspanningen worden aangehouden. Een sterk diversiteitsbeleid wordt aangestuurd vanop directieniveau. Een team van diversiteitsmedewerkers houdt de aandacht voor dit thema levendig bij personeel en programmamakers.

De VRT werkt elk jaar met een onderzoekspartner om te bestuderen hoeveel bevolkingsgroepen op het scherm te zien zijn (=kwantitatieve analyse). Deze vorm van monitoring (of gegevens meten) is een goede praktijk die we willen behouden. Daarnaast moet er ook aandacht gaan naar de manier waarop deze groepen in beeld komen (=kwalitatieve analyse). Hierbij wordt gekeken naar de rol van personen met een handicap op het scherm.

Aanbevelingen:

- Behoud de aandacht voor monitoring, met een focus op kwantitatieve en kwalitatieve analyse.
- Er moet aandacht blijven bij mediamakers voor schermzichtbaarheid, beeldvorming en toegankelijkheid.
- Voorzie de nodige middelen voor een sterk diversiteitsbeleid.

Niets over ons zonder ons

Niets over ons, zonder ons. Personen met een handicap gebruiken deze slogan om duidelijk te maken dat ze inspraak willen in beleid. Het is een slogan die ook verwijst naar het belang van ervaringsdeskundigheid. Personen met een handicap weten door hun ervaringen wat er beter kan en moet.

Samenwerkingen met (verenigingen van) personen met een handicap kunnen helpen om op een rijke en genuanceerde manier het leven van personen met een handicap in beeld te brengen. Een mooi voorbeeld daarvan is de samenwerking die de schrijvers van 'Thuis' aangingen met de ALS liga.

Personen met een handicap beschikken over heel wat expertise. Niet alleen zijn ze ervaringsdeskundige wanneer het gaat over leven met een beperking. Veel personen met een handicap zijn ook expert over onderwerpen die niets met handicap te maken hebben. Geef ook een podium aan personen met een handicap om het over niet-handicap gerelateerde onderwerpen te hebben. Inspiratie hiervoor is te vinden in de expertendatabank (Gelijke Kansen Vlaanderen). Maak daarom deze databank verder bekend bij programmamakers.

Organisaties uit het middenveld worden al betrokken bij het kernoverleg en het toegankelijkheidsoverleg van het team diversiteit. Behoud daarbij de aandacht voor diversiteit binnen de groep van personen met een handicap.

Aanbevelingen:

- Laat personen met een handicap zelf aan het woord wanneer het gaat over thema's die hun leven beïnvloeden.
- Betrek mensen met een handicap in de voorbereiding van programma's en verslaggeving.
- Blijf het gesprek aangaan met personen met een handicap over toegankelijkheid en beeldvorming. Zoek verder naar manieren om de rol van deze overlegvormen te versterken binnen de structuren van de VRT.
- Vergeet niet dat personen met een handicap ook over andere expertise kunnen beschikken. De expertendatabank kan hierbij inspiratie bieden.

Crisiscommunicatie voor iedereen

De recente coronacrisis wees ons nogmaals op het belang van correcte en toegankelijke informatie. Personen met een handicap willen gelijktijdig informatie krijgen over de laatste stand van zaken. Toegankelijke crisiscommunicatie is een aandachtspunt in het VRPH (artikel 11 humanitaire noodsituaties) en in de Europese mediarichtlijn (AVMD2018). Volgens die laatste richtlijn is het aan de overheid om ervoor te zorgen dat media toegankelijke informatie aanbieden in noodsituaties.

Tijdens de recente coronacrisis werd de inhoudelijke berichtgeving van het journaal erg gewaardeerd. Personen met een verstandelijke beperking geven aan dat betrouwbare informatie op het journaal voor hen erg belangrijk is. De 'factchecks' van VRT NWS bieden een meerwaarde. Zij benoemen ook als goede praktijk dat het journaal informeert, zonder teveel in te spelen op sensatie of emoties (wat soms voor stress kan zorgen).

Aanbevelingen:

- In tijden van crisis is er nood aan communicatie op diverse, toegankelijke platformen met mogelijkheid om essentiële informatie te filteren.
- Zorg voor duidelijke communicatie met visuele ondersteuning.
- Zorg voor nieuws in eenvoudige taal.
- Een vertaling VGT moet op moment van uitzending beschikbaar zijn. Ook bij belangrijke nieuwsupdates moet VGT worden aangeboden.

Een toegankelijke omgeving, ook bij externe evenementen

Een toegankelijke omgeving is nodig om personen met een handicap te laten werken, te laten optreden tijdens een programma of in het publiek te laten plaatsnemen.

Besteed aandacht aan toegankelijkheid voor bezoekers en gasten. Dit kan via een voorbereiding (die je op voorhand bezorgt), duidelijke bewegwijzering,... Bied gasten en bezoekers zoveel mogelijk structuur en duidelijkheid.

Besteed voldoende aandacht aan toegankelijkheid bij het ontwerp van het nieuwe VRT-gebouw. Daarbij kan je de hulp inroepen van Inter, het expertisecentrum toegankelijkheid en Universal Design. Inter ontwierp samen met de Vlaamse overheid een kwaliteitslabel toegankelijkheid voor overheidsgebouwen. Van een gebouw met zo'n belangrijke publieke functie verwachten we dat het ook aan hoge toegankelijkheidsnormen voldoet. Daarom vragen we om ook te voldoen aan de criteria om het kwaliteitslabel van de Vlaamse overheid te behalen.

Ook externe evenementen van de VRT moeten toegankelijk zijn voor personen met een handicap. Op dit moment werkt de VRT daarvoor samen met Inter. Dit zien we als een goede praktijk.

Aanbevelingen:

- Zorg voor een toegankelijke omgeving in het huidige VRT gebouw.
- Pas de criteria van het kwaliteitslabel voor gebouwen van de Vlaamse overheid toe op het nieuwe gebouw van de VRT.
- Toegankelijkheid blijft ook op verplaatsing van belang. Personen met een handicap moeten ook kunnen deelnemen aan evenementen van de VRT.

ⁱ Vlaanderen mee-maken. Visietekst ter voorbereiding van de beheersovereenkomst 2021-2025 (Brussel: VRT, 2019), p. 6.

ⁱⁱ Art. 7, AVMD-richtlijn 2018. Richtlijn 2018/1808/EU.

ⁱⁱⁱ Tina Goethals, De representatie van mensen met een beperking in de Vlaamse media 2012-2016 (Antwerpen: steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2016).

^{iv} Knut De Swert, Ine Kuyper en Stefaan Walgrave, Monitor Diversiteit 2019. Een kwantitatieve studie naar de zichtbaarheid van diversiteit op het scherm in Vlaanderen (Brussel: VRT, 2020), p. 21-24.

^v De Enquête naar de Arbeidskrachten (2018) duidt dat 15% van de Vlaamse bevolking tussen 20 en 64 jaar (de beroepsactieve leeftijd) een beperking van deelname aan de samenleving ervaart door handicap, ziekte of chronische aandoening. Wanneer we naar de hele bevolking kijken (zoals gebeurt in de Survey on Income and Living Conditions) dan telt het aantal personen met een beperking meer dan 20%. Zie: Enquête naar de arbeidskrachten (2018), gegevens STATBEL: bewerking statistiek Vlaanderen; Inclusiespiegel Vlaanderen 2016 (Brussel: vzw GRIP, 2016), p. 8-9.